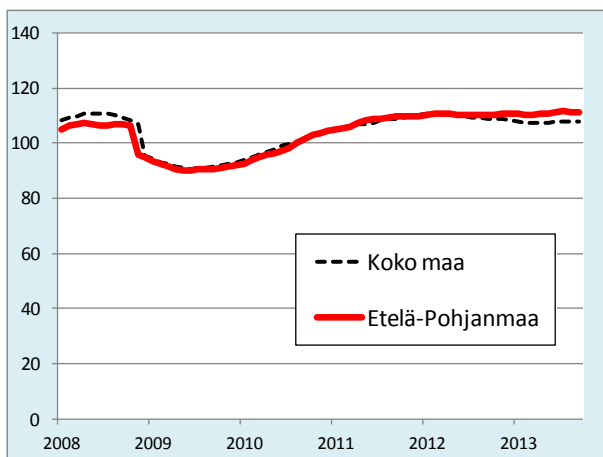

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

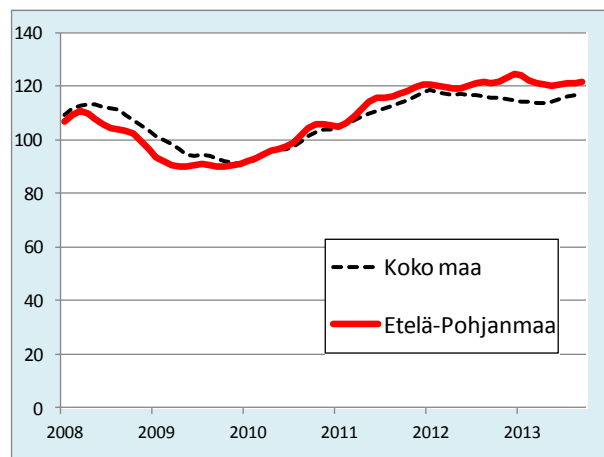
Etelä-Pohjanmaalla asui vuoden 2013 lopussa 193 962 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 96 henkilöä. Vuonna 2012 Etelä-Pohjanmaalla oli 17 139 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 48 125 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,0 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 9 731.

Etelä-Pohjanmaa	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, rakennusala (2010=100)

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Etelä-Pohjanmaa tunnetaan erityisesti yrittäjyydestään, viljavasta maaseudustaan ja monipuolisesta kulttuuritarjonnastaan. Yrittäjyys on maakunnan kehityksen ydinvoimavara. Maakunnassa kehitetään kasvuhakuista ja monialaista yritystoimintaa. Vahvimmat klusterit ovat elintarviketalous, metalli- ja teknologiateollisuus sekä puutuoteteollisuus. Etelä-Pohjanmaa on ruokamaakunta, jossa ruokajärjestelmiin ja biotalouteen liittyvillä innovaatioilla on merkittävä potentiaali.

Seinäjoen kaupunkiseudun ja valtion välinen kasvusopimusmenettely on merkittävä asia, joka avaa uusia mahdollisuuksia aluekehittämiselle. Kasvusopimuksen tavoitteena on vahvistaa kaupunkiseudun kilpailukykyä, yhdyskuntarakenteen kestäväää kehittämistä sekä sosiaalista eheyttä. Myös Seinäjoen kaupunkiseudun valinta kumppaniksi Joensuun kaupunkiseudun vetämään ja biotalouden kehittämiseen keskittyvään Innovatiiviset kaupungit -ohjelmaan avaa uusia mahdollisuuksia myös agrobiotalouteen keskittyvälle tutkimus- ja kehittämistoiminnalle.

Selkeitä haasteita ovat muun muassa kansainvälistyminen, koulutustason nostaminen ja ikärakenteen muutokseen varautuminen. Eteläpohjalaisilta yrityksiltä kaivattaisiin myös laajempia panostuksia tutkimus- ja kehitystoimintaan. Seinäjoen yliopistokeskuksen vahvistaminen ja siihen liittyvän korkeakouluverkoston (ml. EPANET-tutkimusverkosto) vaikuttavuuden parantaminen ovat tärkeitä tavoitteita, joiden uskotaan tuottavan positiivisia vaikutuksia.

Tilastokeskuksen väestöennusteet ennakoivat Etelä-Pohjanmaalle maltillista väestönkasvua lähivuosisikymmenien ajaksi. Taustalla vaikuttaa maahanmuutto, mutta myös eliniän piteneminen. Suurimmat muuttotappiot syntyvät nuorista, jotka muuttavat opintojen perässä esimerkiksi yliopistokaupunkeihin. Alueen kuntien väestölliset ja taloudelliset huoltosuhteet on edellä mainittujen ilmiöiden valossa kehittymässä heikompaan suuntaan. Erityisen selvästi huoltosuhteen heikkeneminen koettelee maakunnan reuna-alueita. Kokonaiskuvan kannalta myönteisiä asioita ovat alueen korkeahko työllisyysaste ja verrattain alhainen työttömien työnhakijoiden osuus.

Etelä-Pohjanmaan yritystiheys on Suomen korkeimpia, mutta yrittäjyyttä luonnehtii mikro- ja pienyritysvaltaisuus. Alueella on kohtuullisen vähän korkeaa arvonlisää tuottavia suuria veturiyrityksiä. Kasvuhakuisuus, kaikissa kokoluokissa, on tärkeä tavoite, jotta uusia työpaikkoja kyetään luomaan. Rohkeita päänavauksia tarvitaan myös uusille toimialoille. Väestön ikääntymisen myötä omistajanvaihdosten sujuvuuden merkitys korostuu vuosi vuodelta.

Etelä-Pohjanmaan ensimmäinen maakuntatason liikennejärjestelmäsuunnitelma on parhaillaan viimeistelyvaiheessa. Suunnitelmassa tarkastellaan, miten liikennejärjestelmän keinoin pystytään mahdollisimman hyvin tukemaan koko maakunnan kehittymistä. Suunnitelma on luonteeltaan strateginen, jonka tavoitevuotena on 2040. Pidemmän tähtäimen strategisten tavoitteiden ja linjausten pohjalta on määritelty myös lyhyellä tähtäimellä käynnistettäviä konkreettisia toimenpiteitä ja edistettäviä hankekokonaisuuksia. Kärkihankkeiksi nostetaan valtatie 19 ja kantatie 67 kehittäminen osana Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava-kehityskäytävää, Seinäjoki-Tampere -ratayhteyden kehittäminen ja valtatie 3 kehittäminen välillä Tampere-Jalasjärvi-Kurikka-Vaasa.

Viime syksyllä alkanut Seinäjoen itäväylän rakentaminen on alueellisesti elintärkeä investointi. Itäväylän urakka-aika ulottuu marraskuulle 2016. Väylä otetaan käyttöön kahdessa vaiheessa. Ensimmäisenä liikenteelle avataan tieosuus Vt19–Vt18 Seinäjoen lentoaseman seudulta Kuortaneen tielle vuonna 2015, ja koko urakkaan kuuluvan tieosuuden tulee olla auki liikenteelle syyskuun lopussa 2016.

Alueiden käytön osalta merkittäviä ovat myös tuulivoimaan liittyvät hankkeet, joita on suunnittelupöydillä eri puolilla maakuntaa. Suunnitteilla on useita tuulivoimapuistoja, joiden eteneminen toteutusvaiheeseen riippuu kaavoitukseen ja lupiin liittyvistä prosesseista. Puistojen ohella suunnitteilla on tuulivoimaan kytkeytyvää tuotannollista toimintaa.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Etelä-Pohjanmaa on kestänyt viime vuosien turbulenssia kohtuullisen hyvin, mikä näkyy myös yritysliekevaihdon kehityksessä. Teollisuuden rakennemuutos ei ole koetellut maakuntaa niin voimakkaasti kuin alueita, joissa esimerkiksi metsäteollisuudella ja ICT-toimialoilla on merkittävä rooli. Rakentamisen osalta arvioidaan, että julkiset uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeet ovat toimineet suhdannetasajina alueella.

Puolustusvoimauudistuksen seurauksena Kauhavalla sijaitsevan Lentosotakoulun toiminta loppuu vuoden loppuun mennessä. Lakkauttamisen myötä Kauhavalta häviää reilut 300 työpaikkaa, joiden korvaamiseksi on tehty paljon yhteistyötä. Kauhavalle on osoitettu valtion toimesta mm. 2,5 miljoonan euron erityismääräraha, jolla voidaan tukea pk-yritysten investointi- ja kehittämishankkeita.

Yritysten nettoperustanta on ollut Etelä-Pohjanmaalla hienoisessa laskusuunnassa, eikä viime vuosi ollut poikkeus. Positiivista on, että myönnettyjen starttirahojen määrä kohosi viime vuonna selvästi edellisvuodesta. Starttirahat ovat kohdistuneet valtaosin palvelualan yritystoimintaan. Lopettaneiden yritysten osalta viime vuoden saldo on kahden ensimmäisen neljänneksen tilastotietojen perusteella nousemassa normaalia korkeammaksi. Myös vireille pantujen konkurssien osalta viime vuosi oli jonkin verran normaalia synkempi.

Vuonna 2013 lähinnä paikallisilla markkinoilla toimivien mikroyritysten tilanne säilyi varsin vakaana. Maaseudun kehittämisrahaston mikroyritystuilla oli erinomainen kysyntä. Suurehkojen kehittämis- ja investointihankkeiden osalta tilanne oli heikompi. Kokonaisrahoituksen järjestyminen on ollut useassa tapauksessa haasteellista, mikä on hidastanut ja joskus estänyt hankkeiden liikkeellelähtöä. Kuitenkin loppuvuonna 2013 tilanne vaikutti jo paremmalta. Jatkossa on vielä aiempaakin tärkeämpää löytää uusia kasvun lähteitä ja vientiin tähtääviä liiketoimintoja.

Tällä hetkellä talous- ja työllisyysnäkymiä voidaan luonnehtia toiveikkaiksi. Usko tulevaan on vahvistunut, sillä pk-yritysten suhdannenäkymät ovat helmikuun alussa julkaistun Pk-yritysbarometrin perusteella kohentuneet huomattavasti. Odotukset ovat jopa myönteisemmät kuin maassa keskimäärin. Investointien arvon kehityksen osalta pk-yritysten arviot olivat kuitenkin hieman vaisumpia. Taustalla vaikuttaa suhdannekehitystä koskeva yleinen epävarmuus ja yksityisen rahoituksen saatavuutta koskevien ehtojen kiristyminen.

Metalliteollisuudessa tilauskantojen kehityksessä on paljon eroja, eli yritysten työkuorman vaihteluväli on suuri. Kevätkauden odotetaan kuitenkin tuovan selkeää piristymistä. Tuotannollisen toiminnan siirtyminen kustannuskilpailukykyisempiin maihin on kuitenkin vakavasti otettava uhkatekijä. Maakunnan alihankintayritysten pitäisi kyetä erikoistumaan ja liikkumaan arvoketjussa ylöspäin.

Puusepän- ja taloteollisuuden osalta näkymät ovat kokonaisuutena melko vaisut. Taantuma on hiljentänyt talonrakentamista, mikä heijastuu alan toimintaan. Huonekalujen valmistuksen osalta tilanne on vaikea ja tuotantotarvetta kyetään arvioimaan vain muutamia viikkoja eteenpäin. Yksittäisiä positiivisia poikkeuksia löytyy myös huonekaluteollisuudesta, mutta yleiskuva on melko huolestuttava. Uusia mahdollisuuksia saattaisi avautua sähköisen kaupan hyödyntämisestä, mutta siihen vaaditaan alue- ja toimialarajat ylittävää yhteistyötä.

Kaupan ja palveluiden odotukset ovat yleisesti ottaen varovaiset, koska pitkään jatkunut epävarmuus on vaikuttanut kuluttajien käyttäytymiseen. Kysymyksiä herättää esimerkiksi Keskon suunnitelmat toimipaikkaverkostonsa perkaamisesta, jonka taustatekijänä on muun muassa verkkokaupan merkityksen voimakas kasvu. Seinäjoella on kuitenkin suunnitteilla massiivinen kauppakeskushanke, jonka veturiksi Kesko on ryhtynyt. Suurin meneillään oleva rakennushanke on elämyspuisto PowerParkin yhteyteen rakennettava uusi yksityinen ostoskeskus Kauhavalla.

Elintarviketeollisuudessa suuryritysten tekemät alueelliset investoinnit tuovat positiivista virettä ja luovat myös uusia työpaikkoja. Merkittävimmät investoinnit ovat Atrian avaama uusi nautateurastamo Kauhajoella ja Valion Seinäjoen tehtaan rahkantuotannon laajennushanke. Alan kehitysnäkymät ovat myönteiset, mutta haasteina ja epävarmuutta luovina tekijöinä ovat kiristynyt kansainvälinen kilpailu ja yhä nopeammin muuttuviin kulutustottumuksiin ja trendeihin vastaaminen.

Alkutuotannossa trendinä jatkuu tilakoon kasvu ja aktiivitulojen lukumäärän väheneminen. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen mukaan maatalouden kannattavuusnäkymät ovat vakiintuneet heikoiksi. Erityisesti sianlihantuotannossa tilanne on ollut vaikea jo pitkään. Maatilainvestointeihin suunnatun rahoituksen volyymin ennakoitaan kuitenkin kehittyvän Etelä-Pohjanmaalla varsin suotuisasti. Maatiloilla on meneillään kohtuullisen paljon uusia rakennusinvestointeja, joiden mittaluokka on edelleen kasvamassa.

Rakennuslupien osalta taantuma on näkynyt etupäässä asuntorakentamisen hiljenemisenä ja kokoluokan pienenemisenä. Myös suurimmat julkiset rakennushankkeet ovat valmistuneet, mutta pienimuotoisempia julkisia rakennushankkeita on ollut kohtuullisesti. Eräs merkittävä rakennuskohde on Seinäjoen Itikanmäen vanha teollisuusalue, joka tulee uudistumaan merkittävästi seuraavan viiden vuoden aikana. Myös Seinäjoen itävälän rakennustöiden alkamisen arvioidaan lisäävän aktiviteettia rakennusalalla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä oli joulukuun lopussa noin 9700 henkeä, mikä on 14,4 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Myös lomautettujen määrät ovat olleet selvässä kasvussa. Työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä on ylittänyt vuoden 2010 tason, mutta on jäänyt alhaisemmaksi kuin vuonna 2009, jolloin lähivuosien työllisyystilanne oli heikoimmillaan. Seutukuntatasolla työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut suhteellisesti eniten Seinäjoen seutukunnassa (16,1 %) ja Suupohjassa (13,1 %). Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Etelä-Pohjanmaalla Manner-Suomen kolmanneksi alhaisin.

Heinäkuussa 2013 voimaan tullut lomautusmenettelyn muutos hankaloittaa vielä tilastollisen kehityksen vertailtavuutta edellisiin vuosiin nähden. Työttömyyden arvioidaan kuitenkin kääntyvän laskuun kuluvan vuoden aikana.

Maakunnan työmarkkinat ovat toimineet kohtuullisen hyvin myös taantuman aikana, sillä työttömyysjaksojen pituudet ovat selvästi lyhyempiä kuin maassa keskimäärin. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden määrä on kasvanut noin kymmenellä prosentilla. Nuorisotyöttömyyden osalta tilanne on edelleen haasteellinen, vaikka toimenpiteisiin on panostettu merkittävästi. Taloustilanne ja koulutustarjontaan kohdistuvat muutospainet hankaloittavat nuorisotakuun toteuttamista. Erityishaasteen muodostaa kouluttamattomien ja opintonsa keskeyttäneiden nuorten tilanteen parantaminen. Nuorten työttömyysjaksot on kuitenkin kyetty pitämään lyhytkestoisina.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysynnässä on ollut havaittavissa julkisen sektorin roolin kasvu. Erityisesti sosiaali- ja terveystalouden työpaikkojen osuus avoimista työpaikoista on ollut korkea. Yksityisellä sektorilla kysynnän riittämättömyys tai epävakaus on koettu selkeimpänä työllistämisen esteenä.

Tammikuun lopussa toteutetussa ammattibarometrissa TE-toimisto arvioi, että osaavan työvoiman saatavuusongelmia esiintyy lähitulevaisuudessa useissa sosiaali- ja terveydenhuollon ammateissa (lääkärit, sairaanhoitajat, mielenterveyshoitajat, farmaseutit, psykologit). Saatavuusongelmien arvioidaan kohdistuvan myös esimerkiksi seuraaviin ammattinimikkeisiin: erityisopettajat, yrittäjät, kirjanpitäjät, palkanlaskijat, myyntiedustajat, kuorma-auton kuljettajat, kokit ja keittäjät, keittiö- ja ravintolatyöntekijät.

Puolen vuoden aikajänteellä ylitarjontaa arvioitiin olevan muun muassa sihteereistä, toimistotyöntekijöistä, ATK-suunnittelijoista, mainosalan suunnittelijoista, myyjistä, talonrakennustyöntekijöistä, rakennusalan sekatyöntekijöistä, ompelijoista, sähköasentajista, tietoliikenne- ja elektroniikka-asentajista, huonekalupuusepistä ja konepuusepistä.

Seinäjoen seutukunta

Ilmajoki, Jalasjärvi, Kauhava, Kurikka, Lapua, Seinäjoki

Seinäjoen seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 126 508 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 612 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 10 723 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 33 117 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,5 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 6 202.

Seinäjoen seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	++
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+

Arviointiaskeikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Seinäjoen seutukunnan avaintoimialoja ovat elintarviketuotanto ja siihen liittyvä monisyinen arvoketju, kone- ja metalliteollisuus, rakennusteollisuus, huonekalu- ja puusepänteollisuus, sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Luovien alojen osalta rytmimusiikin ja erilaisten kulttuuritapahtumien ympärille on rakentunut runsaasti monipuolista osaamista. Tulevaisuudessa liike-elämän palveluiden ja energia-alaan liittyvän yritystoiminnan merkityksen arvioidaan kasvavan.

Keskuskaupunki Seinäjoen kasvuvauhti on ollut viime vuosina erittäin voimakasta, mikä on säteillyt positiivisesti myös ympärystykuntiin Ilmajolle ja Lapualle. Väestönkasvu on tuonut luonnollisesti mukanaan myös haasteita esimerkiksi palvelu- ja investointitarpeiden nopean kasvun muodossa.

Ajanhetkelle ominaisena haasteena koetaan yritysten uskallus investoida epävarmassa taloustilanteessa.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Tunnelmat ovat odottavat, mutta luottamus tulevaan on vahva. Kauhavalla sijaitsevan Lentosotakoulun lakkauttaminen on koettu takaiskuksi, mutta tällä hetkellä Kauhavalla on vahva tekemisen meininki ja rakentaminen on ennätysvilkkasta.

Aloittavien yritysten määrä jäänee viime vuonna hieman edellisiä vuosia alhaisemmaksi.

Starttirahapäätösten osalta muutos parempaan suuntaan oli kuitenkin merkittävä, sillä päätösten määrä oli yli kaksinkertainen viime vuoteen verrattuna. Konkurssiin haettujen yritysten määrä oli normaalia korkeampi.

Seudulla sijaitsevat merkittävät elintarvikkeita jalostavat yritykset, kuten Atria Oyj, Altia Oyj, Valio Oyj, Juustoportti Oy, sekä Suomen Rehu Oy. Verrattuna moneen muuhun toimialaan elintarviketeollisuus on pärjännyt kohtuullisen hyvin nykyisessä taloustilanteessa, vaikkakaan toimialan kannattavuus ei ole kaikilta osin kehittynyt toivotulla tavalla. Seinäjoen kaupunkiseudun mukaan pääseminen Innovatiiviset kaupungit – ohjelman (INKA) biotalouteen keskittävään kansalliseen teemaan, on erittäin tärkeä asia koko elintarvikeketjun kehittämisen kannalta. Biotalousseuran vetovastuussa on Joensuun kaupunkiseutu ja kolmantena kumppanina on Jyväskylän kaupunkiseutu. Ohjelman tavoitteena on synnyttää korkeatasoisesta osaamisesta uutta liiketoimintaa ja uusia yrityksiä ja tätä kautta luoda uusia työpaikkoja.

Metalliteollisuudella on pitkät perinteet ja huomattava painoarvo seutukunnassa. Toimialan keskimääräinen tilanne on edelleen kohtuullinen, mutta yleinen epävarmuus on näkynyt yritysten tilauskannoissa. Positiivisista signaaleista voidaan mainita esimerkiksi Tampereen keskustekniikka Oy:n toimintojen

laajennushanke Kauhavalla. Rautaruukin Peräseinäjoen tehdas on jatkanut toimintaansa viime vuoden lopulla pidettyjen yt-neuvottelujen jälkeen, mutta henkilöstöä on vähennetty rajusti. Uutta epävarmuutta yksikön tilanteeseen luo Rautaruukin myynti ruotsalaiselle teräsyhtiö SSAB:lle. Ympäristöteknologia-alaan vahvasti kytkeytyvillä yrityksillä on ollut kohtuullisen hyvä tilanne ja näkymät tulevaisuuteenkin ovat melko luottavaiset.

Huonekaluteollisuuden osalta näkymät ovat hyvin haasteelliset. Alan yritykset ovat vaikeassa taloudellisessa tilanteessa koska alan kilpailutilanne on kireä. Pääosa yrityksistä on kooltaan pieniä, joiden on hankala päästä huonekalukaupan ketjujen tavarantoimittajiksi.

Kaupan alalla viime vuosien investointitahti on ollut kova. Tällä hetkellä on hieman rauhallisempaa, mutta suunnittelupöydällä on erittäin suuren mittaluokan hanke. Seinäjoen Jouppiin kaavailtu ostospuisto Lakeuden Ankkuri on suunnitelmien Suomen kymmenen suurimman kokoluokassa. Uuden kauppakeskuksen veturiksi on lähtenyt Kesko, joka aikoo rakentaa kauppakeskukseen uuden K-citymarketin. Rakentamisen ennakoitaan käynnistyvän ensi syksyn kuluessa ja sen tavoiteaikataulu on vuoden 2016 loppupuolella. Seinäjoen kaupungilla ja IKEA Real Estatella on myös aiesopimus uuden IKEA-tavaratalon rakentamisesta alueelle. Sopimus mahdollistaa IKEAn oman suunnittelun aloittamisen.

Matkailualalla näkymät ovat toiveikkaat ja uusia panostuksia on tulossa kesäkaudelle. Kauhavan Alahärmässä sijaitsevasta elämyspuisto Powerparkista on muodostunut merkittävä matkailukohde. Elämyspuiston yhteyteen avataan touko-kesäkuussa ravintoloita ja erikoisliikkeitä tarjoava uusi kauppakeskus, joka tavoittelee noin miljoonaa kävijää vuosittain. Seutukunnassa järjestetään myös useita aluetaloudellisesti merkittäviä massatapahtumia (mm. Provinssirock, Tangomarkkinat, Vauhtiajot).

Seutukunnassa on panostettu merkittävästi Seinäjoella sijaitsevan luovien alojen keskuksen eli Rytmikorjaamon kehittämiseen. Alkuvuonna järjestetty valtakunnallinen musiikkibisneksen talvifestivaali (MARS) toimii esimerkkinä Rytmikorjaamon ympärille rakentuneen osaamiskeskittymän rohkeasta ja ennakkoluulottomasta toimintakulttuurista. Monipuolinen tapahtuma toimii ammattilaisten kohtaamispaikkana, tutkimusten esittelyfoorumina ja tähystyspaikkana alan opiskelijoille.

Suurimmat julkiset investoinnit (uusi sairaala, maakuntakirjasto) ovat valmistuneet. Pienempiä julkisia investointeja, sekä meneillään että suunnitteluvaiheessa olevia, on kuitenkin kohtuullisen paljon. Seinäjoen Itikanmäen vanha teollisuusalue tulee uudistumaan merkittävästi seuraavan viiden vuoden aikana. Alueelle on suunnitteilla muun muassa Ruokaprovinssi-talo, jonka toiminta-ajatuksena on koota elintarvikealan osajia yhden katon alle. Alueelle on rakentumassa myös uusi asuinalue. Isoja odotuksia kohdistuu luonnollisesti Seinäjoen itäväylän rakentumiseen ja siihen liittyviin kehittämishankkeisiin. Seinäjoen asema-alueetta koskeva Smart Station – hanke on myös kiinnostava avaus, joka avaa uusia mahdollisuuksia maakuntakeskuksen kehittämiseksi.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden määrä oli joulukuussa 16 prosenttia edellisvuotta korkeampi. Nuorisotyöttömyys kohosi vuoden vaihteessa nopeasti, mikä luo painetta nuorisotakuun toteuttamiselle. Myös pitkäaikaistyöttömyys on ollut kasvusuunnassa työmarkkinoiden asteittaisen hiljenemisen vuoksi. Pitkäaikaistyöttömyys on erityisesti maakuntakeskuksen haaste, jonka lievittämiseksi käynnissä on myös pilotti-hanke.

Uusia kokoluokaltaan merkittäviä irtisanomisia tai yhteistoimintaneuvotteluja ei ole tiedossa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Uusien avoimien työpaikkojen kokonaismäärä on ollut hienoisessa laskussa viime vuoteen verrattuna. Työvoiman kysynnän arvioidaan jatkuvan hyvänä sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla. Kaupan alalla tilanne on epävarma, koska pitkään jatkunut talouden turbulenssi ja sähköisen kaupan kasvu saattavat johtaa

sopeuttamistarpeisiin. Teollisuuden osalta näkymät ovat edelleen varovaiset, eikä isoja rekrytointeja ole tiedossa. Muutamia pienimuotoisia yhteishankintakoulutuksia on toteutumassa.

Työvoimaa on tarjolla tällä hetkellä monipuolisesti. Rekrytointiongelmia on lähinnä terveydenhuolto- ja sosiaali-alalla, sekä opetusalan työtehtävissä. Erityisen haastavaksi tilanne arvioidaan lääkärin, sairaanhoitajien, laboratoriohoitajien ja mielenterveyshoitajien osalta. Teollisuuden osalta ajoittaiset osaavan työvoiman saatavuusongelmat ovat painottuneet korkeaa ammatillista osaamista vaativiin tehtäviin, mutta tällä hetkellä teollista työvoimaa on hyvin saatavilla.

Suupohjan seutukunta

Isojoki, Karijoki, Kauhajoki, Teuva

Suupohjan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 23 454 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 284 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 382 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 5 496 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 318.

Suupohjan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Maataloustuotanto ja elintarvikkeiden jatkojalostus, metalli- ja koneteollisuus (erityisesti teollisuuden ja kaupan logistiset järjestelmät), sekä huonekalu- ja puusepänteollisuus ovat merkittävimpiä vahvuuksia alueella. Kaupan ja palvelujen merkitys on kasvanut erityisesti Kauhajoella.

Kauhajoki toimii vetäjänä Älykkään ja vihreän kasvun kaupungit -pilotihankkeessa yhdessä Kurikan kanssa. Pilotin sisältöteemat ovat: biotalous ja kestävät energiaratkaisut, digitaaliset palvelut ja kuituverkot sekä luonnonvarojen kestävä käyttö. Hankkeessa rakennetaan kansallinen kumppanuusverkosto, jolla edistetään tiedon ja kokemusten vaihtoa, paikallisen osaamisen esille tuontia ja näkyvyyttä.

Kuntien heikko taloudellinen tilanne koetaan haasteena. Kauhajoki ja Teuva hakevat säästöjä lomauttamalla henkilöstöään määrääjäksi.

Eräs haaste on myös ammatillisen koulutuksen oppilaspaikkojen määrän väheneminen. Toisaalta uusia mahdollisuuksia on löydetty esimerkiksi tuulivoima-asentajien ja peliteollisuuden koulutuspaikoista.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Tunnelmat ovat edelleen odottavat. Pk-barometrinen tulosten perusteella seutukunnan pk-yrityksillä riittää kuitenkin kehittämistähtoa ja kasvuhakuisuutta.

Aloittavien yritysten osalta viime vuosi oli kohtuullisen positiivinen. Starttirahojen kysyntä oli aktiivista ja myönteisiä päätöksiä tehtiin viime vuosia enemmän. Toisaalta vireillepantujen konkurssien määrä oli viime vuonna normaalia korkeampi.

Energiasektorilta odotetaan selkeää kasvua lähivuosien aikana. Tuulivoimaan ja bioenergiaan liittyvien investointihankkeiden arvioidaan tuovan alueelle kymmeniä uusia työpaikkoja seuraavan kolmen vuoden aikana. Suunnitteilla on muun muassa tuulivoimaturbiinien kokoonpanotehdas ja useita tuulivoimapuistoja.

Elintarviketeollisuudessa Atria Suomi Oy on keskittänyt nautateurastustaan Kauhajoelle. Teurastamolaajennuksen valmistumisen jälkeen myös henkilöstön määrä on kasvanut. Rekrytoinneissa on hyödynnetty runsaasti ulkomaista työvoimaa.

Metalliteollisuudessa tilauskannat ovat olleet edelleen kohtalaisen ohuita. Lomautuksia on käytössä lähes yrityksellä kuin yrityksellä. Kevät tuonee tullessaan kuitenkin piristymistä.

Huonekalu- ja puusepänteollisuudessa näkymät ovat heikohkot ja osa yrityksistä on kohdannut vaikeuksia vähäisen tilauskannan takia. Tuotantotarpeita kyetään arvioimaan vain lyhyellä aikavälillä. Toisaalta vientitoimintaa harjoittavien yritysten osalta tilanne on myönteisempi, mutta suurin osa alueen yrityksistä on kotimarkkinoilla toimivia pienyrityksiä, joiden on hankala päästä huonekalukaupan ketjujen tavarantoimittajiksi.

Puutaloteollisuudessa rakentamisen hiipuminen näkyy selvästi. Kysynnän vähäisyydestä johtuen yritykset ovat joko lomauttaneet henkilöstöään tai siirtyneet lyhennettyyn työviikkoon.

Aluetaloudellisesti merkittäviä investointeja ei ole tiedossa. Kunnissa on käynnissä jonkin verran koulujen, päiväkotien ja terveyskeskusten uudis- ja korjausrakentamista.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömiä työnhakijoita oli joulukuussa 2013 noin 12 prosenttia enemmän kuin vuonna 2012. Sekä naisten että alle 25-vuotiaiden osuus hakijoista on melko korkea. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut, mutta kasvu on ollut maltillista. Pitkäaikaistyöttömien osuus seutukunnan työttömistä työnhakijoista on verrattain alhainen.

Kuluvan vuoden alkupuoliskon ennakoidaan olevan työmarkkinoilla haastava, koska työnantajat ovat varovaisia rekrytointien suhteen. Isoja irtisanomisia ei ole tiedossa, mutta lomautusten arvioidaan jatkuvan ainakin kevääseen saakka. Kesäkauden uskotaan parantavan työllistymismahdollisuuksia.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysynnän arvioidaan jatkuvan kohtuullisen vaisuna. Tällä hetkellä yritykset ovat hyvin varovaisia rekrytoinneissa. Lisätyövoimatarpeita arvioidaan olevan lähinnä sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla.

Lähtulevaisuudessa rekrytointiongelmien arvioidaan koskevan lähinnä lääkäreitä ja muita terveydenhuolto- ja sosiaalialan erityisosaajia (mm. sairaanhoitajat, mielenterveyshoitajat, sosiaalityöntekijät ja psykologit). Suupohja on mukana hankkeessa, jossa sairaanhoitajia ja hammaslääkäreitä on rekrytoitu Espanjasta. Kokemukset ovat olleet myönteisiä ja pula-aloille on saatu jonkin verran helpotusta.

Väestön ikääntyminen näkyy omistajanvaihdoistilanteiden kasvuna. Yrittäjäpaikkojen kasvu avoimissa työpaikoissa on ollut merkille pantavaa.

Järviseudun seutukunta

Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Soini, Vimpeli

Järviseudun seutukunnassa asui vuoden 2012 lopussa 21 685 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 186 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 113 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 4 662 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 156.

Järviseutu	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Hirsitaloteollisuudella, alumiinin jatkojalostuksella sekä metalli- ja rakennustuoteteollisuudella on suuri merkitys seutukunnalle. Myös alkutuotanto ja erityisesti turkistalous ovat alueellisesti merkittäviä elinkeinoja.

Hirsitaloteollisuuden työpaikkojen väheneminen, Honkarakenteen vetäytymisen myötä, on ollut takaisku seutukunnalle.

Alueellisina uhkina koetaan myös epäsuotuisa ikärakenne ja negatiivinen muuttotase.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yleinen tunnelma alueella on odottava. Pk-barometrin mukaan alueella on kuitenkin huomattavan luottavainen asenne lähimmän vuoden kehitysnäkymiin.

Alkavien yritysten määrä jäi viime vuonna jonkin verran edellisiä vuosia alhaisemmaksi. Starttirahojen kysynnän osalta viime vuosi oli kuitenkin kohtuullisen vilkas. Uusia starttirahoilla tuettuja yrityksiä on perustettu lähinnä palvelualoille. Vireillepantujen konkurssien lukumäärä nousi viime vuonna jonkin verran normaalia korkeammaksi.

Hirsitalo- ja sahateollisuudella on alueella pitkät perinteet. Tällä hetkellä taloteollisuudessa on meneillään lomautuksia, mutta tuotannon arvioidaan käynnistyvän normaalisti kevään myötä. Alueen kärkiyrityksiin lukeutuvan Finnlamelli Oy:n kehittämiseen on alueella vahva luottamus. Honkarakenteen tuotannon siirtymisellä Karstulaan on vaikutuksensa työllisyyteen, vaikkakin moni tehtaan työntekijöistä on jo työllistynyt muihin yrityksiin. Sahateollisuuden osalta tilannekuva on kirkastunut. Keitele Timber Oy osti entisen Myllyahon Sahan ja työllistää tällä hetkellä noin 30 henkilöä. Yrityksen tavoitteena on kasvattaa tuotantoa niin, että kuluvan vuoden loppuun mennessä sahalla työskentelisi 60 henkilöä. Sahan tuotannon uudelleen käynnistyminen vaikuttaa positiivisesti myös kuljetusalan yrittäjien työtilanteeseen.

Alajärven ja Vimpelin rajalla on yksi Suomen kolmesta alumiiniteollisuuden keskittymistä, jonka näkymät ovat kohtuullisen vakaat. Keskittymässä on voimakas tahtotila kehittää alumiiniosaamista ja rakentaa alan toimijaverkostoja. Kuluvalta vuodelta odotetaan kasvua, mutta työvoimaa ei todennäköisesti tulla lisäämään merkittävästi. Järviseudun ammatti-instituutti aloittaa syksyllä alumiinialan koulutuksen ensimmäisenä Suomessa. Koulutuksessa keskitytään alumiinin valmistus- ja materiaalitekniikkaan

ja tuotekehitykseen. Koulutusprojekti on ESR-rahoitteinen, ja sen nimi on Alumiinialan koulutushanke – Alukoulu. Projektiin jälkeen Alukoulu jatkuu osana ammatti-instituutin normaalia toimintaa.

Perusmetalliteollisuuden osalta tilanne on selvästi haastavampi. Myös Rautaruukin ja ruotsalaisen SSAB:n fuusio on herättänyt alueella huolta. Järviseudulla Rautaruukilla on teräsrakenteisiin erikoistuneet yksiköt sekä Alajärvellä että Vimpelissä. Yhtiöiden rakentamiseen liittyvät liiketoiminnot tullaan yhdistämään, jolloin ne muodostavat erillisen rakentamiseen keskittyvän liiketoimintayksikön.

Turkisalalla on ollut hyvät suhdanteet viime vuosina ja tarhoilla on tehty mittavia investointeja. Alan kannattavuuteen vaikuttavat kuitenkin muotivirtaukset ja valuuttakurssien muutokset. Turkistarhaus työllistää alueella sekä kausiluonteisesti että vakituisiin työsuhteisiin. Työntekijät tulevat nykyään pääasiassa ulkomailta.

Matkailun osalta merkittävä kokonaisuus on Vimpelin Lakeaharjun kehittämishanke, jonka tavoitteena on saada Lakeaharjun alueelle valtakunnallisesti merkittävä, korkeatasoinen harjoittelu- ja kilpailukeskus, joka tarjoaa liikunta- ja urheilupalveluiden ja laadukkaiden puitteiden lisäksi majoitus- ja ravitsemuspalveluja sekä hyvinvointiin liittyviä palveluja.

Tiedossa olevat investoinnit ovat lähinnä julkisen sektorin rakennushankkeita, joista merkittävimpiä ovat esimerkiksi Paavolan koulun uudisrakennus Alajärvellä, uusi palvelukeskus Vimpelissä sekä kehitysvammaisten palveluasuntojen rakentaminen Lappajärvellä. Alajärvellä on meneillään myös valokuituverkon rakentaminen, jonka kustannusarvio on lähes viisi miljoonaa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden määrä oli viime joulukuussa 12,5 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2012 vastaavaan aikaan. Nuorten osalta tilanne on heikentynyt suunnilleen samassa suhteessa. Pitkäaikaistyöttömyys on ollut myös kasvussa, mutta sekä kasvuvauhti että pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä työnhakijoista on pysynyt kohtuullisena. Haasteita asettaa erityisesti seutukunnan ikärakenne. Työttömistä työnhakijoista noin puolet on yli 50-vuotiaita.

Työttömyyden osalta tilannekuvan ennakoidaan kirkastuvan kevään myötä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avoimien työpaikkojen kokonaismäärässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia suuntaan eikä toiseen. Työvoiman kysyntä on ollut kohtuullista palvelualan työssä sekä sosiaali- ja terveydenhoitoalan työssä. Kevätkausi tuo piristystä kysyntään, mutta radikaalia kysynnän kokonaiskasvua ei odoteta.

Tällä hetkellä osaavaa työvoimaa on tarjolla melko hyvin. Osaavan työvoiman saatavuusongelmat kohdistuvat lähinnä opetusalan tehtäviin (aineenopettajat, erityisopettajat, lastentarhanopettajat) sekä sote-alan tehtäviin (lääkärit, hammaslääkärit, sairaanhoitajat, lähihoitajat, mielenterveyshoitajat, farmaseutit ja perhepäivähoitajat). Majoitus- ja ravitsemisalalla kevätkausi lisää kysyntää sekä keittiöhenkilökunnan että hovimestareiden ja tarjoilijoiden osalta. Lähikuukausina kysynnän arvioidaan lisääntyvän myös mm. seuraavissa ammateissa: kirjanpitäjät, maataloustyöntekijät, turpeennostotyöntekijät, rakennusmaalarit.

Kuusiokuntien seutukunta

Alavus, Kuortane, Ähtäri

Kuusiokuntien seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 22 315 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 238 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 1 921 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 4 849 henkilöä. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 055.

Kuusiokunnat	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+

Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Seutukunnan merkittävimpiä teollisuustoimialoja ovat erikoistunut metalliteollisuus (alumiiniveneet, julkisivurakenteet ja säiliöt) ja puusepäntuotteiden valmistus. Vähittäiskaupalla (Tuurin kauppakylä) on merkittävä rooli sekä taloudellisesti että alueen vetovoiman ja imagon kannalta. Matkailu-, liikunta- ja hyvinvointipalvelujen tarjonta on monipuolinen, mikä tarjoaa hyvät mahdollisuudet kehittää alueen houkuttelevuutta ympärivuotisena matkailukohteena. Myös maa- ja metsätaloudella on vahva merkitys alueella.

Seutukunnan ikärakenteen johdosta erityishaasteeksi koetaan ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja pysyminen alueella.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Alueen tunnelmaa voidaan luonnehtia rauhallisen odottavaksi. Pk-barometrin piirtämä tilannekuva oli kuitenkin jonkin verran vaisumpi kuin muualla maakunnassa.

Yritysten perustamisaktiivisuudessa ei ole ollut merkittävää muutosta. Starttirahapäätösten osalta viime vuoden saldo oli jonkin verran edellisvuotta parempi. Konkurssien osalta tilanne oli suunnilleen normaalivuosien tasolla.

Teollisuudessa kokonaistilanne on edelleen kohtuullinen ja laajamittaisilta lomautuksilta on vältytty. Alueen yritysten vahva erikoistuminen nähdään suhdannevaihteluja tasapainottavana tekijänä. Metalliteollisuudessa on nähtävissä selkeää polarisoitumista, eli erot yritysten työkuormassa ovat merkittäviä.

Ähtärissä toimiva alumiiniveneiteollisuus muodostaa ympärilleen alueelle tärkeän yrityskeskittymän. Veneteollisuuden tilanne arvioidaan kohtuullisen vakaaksi. Viime vuoden venemyynti saavuttanee edellisvuoden tason. Venemessut järjestetään helmikuussa, jonka jälkeen kuluvan vuoden työtilannetta on mahdollista arvioida tarkemmin. Veneteollisuuden osaamiskeskittymän kehittämispotentiaali arvioidaan merkittäväksi. Ähtäriin kaupungin elinkeinotoimi on käynnistänyt yhteistyössä alueen venevalmistajien kanssa kehitysohjelman, jonka tavoitteena on vahvistaa Ähtäriin alueen kilpailukykyä alumiiniveneiteollisuuden ykköspaikkana Euroopassa ja varmistaa yritysten kasvu ja uusien työpaikkojen syntyminen.

Rakennustuoteteollisuudessa viime vuosi oli kohtuullisen hyvä. Alavudella sijaitseva ovitehdas siirtyi vuoden alusta alkaen Fenestra Oy:ltä Matti-Ovi Oy:n omistukseen. Reilun sadan hengen henkilöstö siirtyi uuden omistajan palvelukseen vanhoina työntekijöinä.

Vähittäis- ja tukkukaupan tarjonta on runsasta ja alan näkymät ovat myönteiset. Töysän Tuurissa sijaitsevan kauppakeskittymän vetovoima on hyvä. Veljekset Keskinen Oy laajensi toimitilojaan viime vuonna ja tavaratalon myynnin arvioidaan kehittyneen positiivisesti. Tänä vuonna on käynnistymässä jälleen uusi 4000 neliömetrin suuruinen laajennushanke. Lähialueelle suunnitellun uuden kauppakeskittymä Tuurinportin kunnallistekniset rakennustyöt ovat valmistuneet. Alueelle voidaan rakentaa yhteensä 27 000 kerrosneliometriä. Esimerkiksi rautakaupalle, huonekalukaupalle tai autokaupalle olisi alueella selkeä tilaus.

Matkailu oheispalveluineen on merkittävä toimiala seutukunnassa ja alan näkymien arvioidaan olevan myönteiset. Uusien avauksien ja infrastruktuurihankkeiden odotetaan luovan uutta kasvupotentiaalia. Esimerkiksi Ähtärin kaupunki ja alueen matkailuyrittäjät avasivat kesällä 2011 venäjänkieliset matkailusivustot, jonka myötä venäläisturistien virta on kasvanut alueella merkittävästi.

Isoja julkisia investointeja ei ole tiedossa. Kuntien investoinnit ovat maltillisia ja sisältävät muun muassa tieverkkoa ja asuinalueita koskevia kunnallisteknisiä hankkeita sekä koulurakennusten perusparannustoimenpiteitä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden määrä oli joulukuussa noin 11 prosenttia korkeammalla kuin vastaavaan aikaan vuonna 2012. Nuorisotyöttömyyden suhteen tilanne on säilynyt kohtuullisena, vaikkakin työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut viime vuodesta. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä on ollut kasvusuunnassa. Yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä työnhakijoista on seutukunnassa melko suuri.

Lomautuksia, joista osa on kausiluonteisia, on meneillään eri toimialoilla, mutta määrät ovat pysyneet kohtuullisen alhaisina. Merkittäviä yhteistoimintaneuvotteluja ei ole tiedossa.

Kokonaistilanteen arvioidaan paranevan kevään myötä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työllisyystilanteen ja työvoiman kysynnän ei odoteta muuttuvan merkittävästi lähikuukausina. Kysyntää ennakoidaan olevan ensisijaisesti palvelualan työssä sekä kaupallisessa työssä.

Varsinaista työvoimapulaa alueella ei tällä hetkellä ole. Osaavan työvoiman saatavuusongelmat ovat viime aikoina pääosin kohdistuneet sosiaali- ja terveydenhuoltoalan erityisosaajiin ja opetusalan tehtäviin. Toisaalta rekrytointiongelmia arvioidaan esiintyvän lähikuukausina myös majoitus- ja ravitsemusalan ammateissa (mm. ruokapalvelujen esimiehet, kokit, keittäjät ja kylmäköt, keittiö- ja ravintolatyöntekijät, hovimestarit ja tarjoilijat). Myös yrittäjyysmahdollisuuksia olisi tarjolla, mutta halukkaista hakijoista on pulaa.

Lisätietoja

Erikoistutkija Timo Takala
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
puh.0295 027 708
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi